

Lili bárónő

Operettbemutató a Zenés színházban

Sokféle oka van, hogy manapság megint illik komolyan venni a könnyű műfajt. Ez az „illik” divatot jelez ugyan, de mert szakértők esküsznek rá, hogy a divat változásaiban igenis vannak valóság-alakította törvényszerűségek, jó, ha azon is gondolkodunk: ugyan, valójában mi készítet a fenti illendőség betartására?

Itt van például az operett... Nincs az a merész színházi vagy színházközi ember, aki manapság elutasítaná, lekezelően nyilatkozna róla. Hiszen az operett él, ott van a színházak műsorán és azért (is) van ott, mert a közönség igényli. Minthogy azonban a műfaj fénykora óta kétségtelenül történt egy s más a világban, a teátrumokban, az emberi fejekben, következésképp az úgynevezett nagyoperettek például eladhatatlanok érintetlen eredetiségükben, — megszületett az idea: legyen operett, de korszerű előadásban. Akadnak, akik azt mondják, de csak halkan, hogy ez fából vaskarika. A színházak művészei jókedvükben vagy sem — elkezdtek birkózni a feladattal, amelynek lényege nem más: teremtdőjén határozott, mai viszonyaink között és mai ízlésvilágunkban hatni képes profilja a műfajnak. A dramaturgok, rendezők, színészek, színpadtervezők erőfeszítései elsősorban azért érdemelnek figyelmet, mert valóságos közönségigényeket szolgálnak. Aztán, hogy mi a végeredmény, a tiszteletreméltó törekvések és szándékok bevetésével miféle produkció születik? Mindig más.

Itt van például a szegedi színház művészeinek esete a *Lili bárónő*-vel.

A magyar operett mestereinek, *Huszka Jenő*nek eme népszerű művét hatvan és fél évvel ezelőtt mutatták be a Városi Színházban. A tehetséges, megbecsült *Martos Ferenc* szövegkönyve kitűnően találatot, elmésnek és mulatságosnak; *Huszka* zeneszerzői talentumát válogatott jelzőkkel dicsérték. Évtizedek múltán leginkább a szövegkönyv érdemei halványultak, mint minden operettnél, a *Lili bárónő*nek is a sztorija vált érdektelenné. Ami még él belőle, az a néhány valóban kedves, mulatságos, humoros „kiszólás”, könnyed kézműdolattal odavetett, de kifejező vonalak a szereplők karikatúráihoz. Az operett melódiáinak legtöbbje viszont most is közismert és népszerű; a partitúra jó színpadismerettel rendelkező, technikailag főkészült, eredeti tehetségű szerzőre vall, most is kellemesnek, szépnek hatnak a dalok.

Mármint a szombati zenés színházi bemutatót megelőzően a művészi szándék: a nagyoperett elismert érdemeire építve egységes, határozott profilú előadás megteremtése. Vagyis, érvényesüljenek mindenekelőtt a *Lili bárónő* muzikájának kellemességei és szépségei; a megfoghatkozott vonzerejű mesét pedig ötletűs, a szövegkönyv humorát a legteljesebben kiaknázó, a darab figuráit mai szemmel látó, tehát finoman, vagy vaskosan karikírozott színészi játékkal elfogadhatóvá, sőt élvezhetővé tenni. Kijár a figyelem és a tisztelet a produkció közreműködőinek azért, mert földfedezték ezek az igények; hiszen tudnunk illik, ennyiért is nagyon meg kell dolgozni. *Szalontai István* és zenekara érvényesítette is mindezt, ami a *Huszka*-zenéből erre való, elsősorban is érzékeny, hatásosan, a színpadot támogatón összpontosítottak a legnépszerűbb dallamok gazdagságának kibontakoztatására. A bibi ott van, hogy összesen csak három színes tudott meglehetősen követke-

Hernádi Oszkár felvétele

Lili bárónő (Harmath Andrea) és Illésházi gróf (Csizmadia László)

zetességgel *Angyal Mária* rendezőnek segíteni, így hát a rendezői munkában is kénytelenek voltunk következtetéseket észlelni. Nem jött össze az a bizonyos határozott profil, egységes előadás, mert melodramatikus elemek (helyzetmegoldásokban és alakításokban egyaránt) is maradtak a könnyed, játékos karikírozás mellett, bohóckodás a bohózat megoldások mellett, nosztalgikus hangulatok a mai szemléletű, megértő mosollyal visszanező, korszerű felfogás mellett.

Hogy miként eshetett a dolog? Úgy véljük, a könnyű műfaj komoly voltáról azért is beszélünk annyit, mert korszerű előadásokat csakis kitűnő, sokoldalú színészek kemény és fegyelmezett munkája árán lehet produkálni. Rögtön megbicsaklik a dolog, ha például adott a színész, aki kitűnően énekel, de nem tudja levétközni a „beleélő”, melodramatikus játéktípust, a bájos, a kellemtelenséget, a romantikusan puha gesztusokat. Vagy: adott a színész, akinek megvannak az eszközei, hogy jelzészzerű, keményvonalú, ötletes rajzot „dobjon fel” a figuráról, de nem tud táncolni, pedig kellene. Nos, a *Lili bárónő* szegedi szereplőgárdájából mindenki tud valamit, de mindent — szinte senki. Kinek-kinek megvan a maga gyenge oldala, csoda-e, ha az összkép hiányérzeteket fakaszt? A legszembetűnőbbek persze a játékmódor eltérései. Míg *Rácz Tibor* (Frédi), *Déry Mária* és *Egervári*

Klára (az Illésházi grófnő) sok ötlettel eljátszották, milyennek látják (látjuk) ezeket a figurákat, *Csizmadia László* például azt játszotta, hogy ő az Illésházi gróf... Míg az előbbieknél pillanatonként hahotára készítették, mert „kivülről”, távolságot tartva, személyes látásmódjukat velünk megosztva, tehát komoly színészi munkával elevenítették meg a nevetnivaló figurákat, addig a többiek, a szereplő színészek többsége más előjellel vette komolyan az általa megformált figurát. A primadonának, meg a bonvivánnak persze nehezebb — szerepkörük jellege miatt — ezt a fajta korszerűséget megteremteni. Így hát *Harmath Andrea* is megmaradt a királyi megjelenésnél, gesztusoknál — és a szolid énekesi teljesítménnyel. *Karádi Judit* becsületes igyekezettel követte partnerét, *Rácz Tibor* a fergeteges komédiájában is, helytállt énekesként, csak a mozgáskultúráján van még fejleszteni való. *Máriáss József*et bugyuta bemondásokra kényszerítette a szövege, amit kissé melankólikusan vett tudomásul. *Herczeg Zoltán* pedig igen csak egykedvűen keverte kártyáit, talán azért, mert becsúszott tisztartóként mindig biztos nyertő volt. *Zimmer Judit* lehet, hogy fényűzőbbre tervezte a díszleteket, de a megvalósítás mértékéről árulkodott. A gazdasági szükség eme színpadán *Mezey Károly* apró koreográfiáit örömdetesen fiatal balettkar mutatta be.

Sulyok Erzsébet

Ma a múzeumban

Randevú Carelli Gáborral

A Milanói Scala mellett legtekintélyesebb operája a világon a *New York-i Metropolitan*. Énekesek Mekkája, titkos vagy bevalótt vágyak netovábbja, ahol pusztán föllépni visszavonhatatlanul rangot jelent: nincs művész a világon, kit szerencsecsillaga odavezérelt valamikor, hogy bármely más sikerei előtt ne erről tenne említést interjúkban, emlékiratokban. Erőteljes büszke hát mel'beli tagságára a neves hazánkfia, *Carelli Gábor* is. Olvannyira, hogy a *Zeneműkiadó*nal most megjelent önéletrajza címeül adta: *Utam a Metropolitan-be*.

Jó néhány éve már, hogy a hazalátogató tenoristát rádió elé kérték, vajlon a kortán legnagyobb énekesegyniségéről, földfedezőjéről, és nagy barátjáról, mecénásá-

ról, *Benjamoni Gigli*ről. *Carelli Gábor* készségesen válaszolt *Meizner Mihály* kérdéseire, a műsor nagy visszhangot váltott ki, tetszést aratott, s nem is késett soká az újabb fölkerés: így született *Carelli* első magyar rádiósorozata a *Metropolitan* nyolc évtizedéről. Ezek a magnótekercek a művész könyvének első fogalmazványai. Az *Utam a Metropolitan-be* egy nem minden viszontagságok nélküli, sok-sok lemondással, az élményekben bőségesen megterülő kockázatokkal járó énekesi pálya közvetlen, társalgási stílusban előadott története. Neves kortársak, kollégák, barátok személyes kontaktusa hitelesíti, színesíti ahol természetesen megkülönböztetett hely illeti *Gigli*-t, hiszen ő karolta föl *Carelli*-t, vitte külföldre (mi több,

Szakkörök a Balázs Béla Úttörőházban

Gazdag szabad idő programmal várja a gyerekeket ebben a tanévben is a szegedi Balázs Béla Úttörőház. A legvonzóbbak minden bizonnyal a szakköri foglalkozások lesznek. Ezekre az úttörőházban (Szeged, Komócsin Zoltán tér 1.), vagy az iskolai csapatvezetőknel lehet jelentkezni.

Úgyes kezű, türelmes 5–7. osztályos pajtasoknak indul a *kerámiaszakkör*, ahol a kerámia készítésével és a különböző tájegységek népművészeti hagyományaival ismerkedhetnek meg a gyerekek. Akik a batik-, a linómetszet-, a makramé-készítés technikáját szeretnék elsajátítani, a *képzőművész-szakkör*be jelentkezzenek. Jó mozgású, népzene és táncot kedvelő 3–6. osztályos fiúknak *néptáncszakkört* szervez az úttörőház. A sport híveit az *asztalitenisz*-, a *kézilabda*- és a *tájékozódá-*

sífutó-szakkör várja, s foglalkozás indul *sakkozóknak* is. A *hajó- és a repülőmodell*ezőkre, valamint a *bábosokra* szintén gondolt az úttörőház vezetősége. Azok a nyolcadikosok, akik a *KRESZ-szakkör*ben jól megtanulják a közlekedés szabályait, három hónap alatt vezetői engedélyt szerezhhetnek kismotorhoz. A fényképezés hívei az előhívás és a nagyítás tudományával is megismerkedhetnek a *fotó-szakkör*ben. Ezenkívül lesz *rádiós, bélyeggyűjtő, idegenvezető, szakács-szakkör és könyvtár* klub. Akit pedig „minden érdekel”, az *Alfa Klub* tagjaként pillanthat be sokféle tudomány rejtelmibe.

Megnyílt a Vásárhelyi Őszi Tárlat

Hódmezővásárhely felszabadulásának dátumához kapcsolódva immár hagyományosan megrendezik a *vásárhelyi hetek* eseményrozsátát. A szombaton kezdődött rendezvények közül kiemelkedik a 26. alkalommal megnyílt *Vásárhelyi Őszi Tárlat*. A nyáron megrendezett negyedszázados jubileumi kiállítás a Műcsarnokban lehetőséget adott a Vásárhelyhez kapcsolódó képzőművészet történeti fölmérésére és az elemzésre. A mostani kiállítással új fejezet kezdődik az őszi tárlatok történetében.

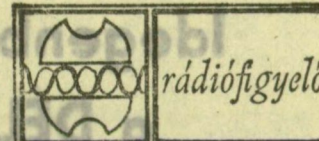
Vasárnap az érdeklődők népes táborának jelenlétében ünnepélyes keretek között nyitották meg a sereg-szemlét a Tornyai János Múzeumban. Az eseményen megjelent *Győri Imre*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Szabó G. László*, a megyei tanács elnökhelyettese, *dr. Szalontai József*, a hódmezővásárhelyi pártbizottság első titkára.

Dr. Dömötör János múzeumigazgató köszöntötte az egybegyűlteket, majd *dr. Koncz János*, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára mondott megnyitó beszédet. A Tornyai-plakettet és a munkajutalmakat *dr. Csatornai Antal*, a hódmezővásárhelyi városi tanács elnöke nyújtotta át. A Tornyai-plakett ide nyertese *V. Bazsonyi Arany* festőművész. Munkajutalomban részesült *Csikós András* festőművész, *Janzer Friques* szobrászművész, *Szabó Iván* szobrászművész és *Zoltánfi István* festőművész. A mintegy száz képzőművész 200 alkotását bemutató tárlat másfél hónapig tart nyitva. A tárlatnyitás előtt a városi tanácsában *dr. Csatornai Antal* fogadást adott a kiállítás szerezplő művészek tiszteletére. Vasárnap délután a Vásárhelyen élő képzőművészek kollektív kiállítását nyitották meg *Már-télyon*.

Zoltánfi István szegedi festőművész átveszi a díjat dr. Csatornai Antal tanácselnöktől

Ballada három térfiről

A Kerepesi temetőben *Kossuth Lajos*, *Batthyány Lajos* és *Deák Ferenc* mauzóleuma elég közel találhat egymáshoz. Vajon a múlt század e három nagy magyar politikusa mikor állt emberileg-közéletileg legközelebb egymáshoz?

A kérdés ugyan kissé konstruált, ráadásul igen könnyen megválaszolható (1848 tavaszán—nyarán, ám a Kossuth rádió szombat dél-

előtt sugárzott adása, *Takács Ferenc* *Három temetés* című dokumentumjátéka felszínre oknyomozás helyett képes volt felülemelkedni a gimnazisták jó tanuló-kérdésén, sőt még a 48-as honvédszár-mazék panteonörök anekdotikus emlékuhatag-veszélyein is. A szabadságharc három exponált személyiségét rekonstruálták szuggesztíven, s az arcélek mögül felsejlett — stílusosan, aktuálisan október 6-án — a bukást előkészítő személyi torzalkodások árnyéka éppúgy, mint az érintettek szilárd, eltökélt tisztségigénye.

Gergely András történész, a szerző *Takács Ferenc*, valamint krónikás segítőitársai, *Joó László* kísérték végig *Batthyány*, *Deák* és *Kossuth* párhuzamba állított életútját, s tizennyegyzet színész mondta el a gondosan összeválogatott idézeteket leveleikből, műveikből. Tegyük hozzá: nem túl jól. Általában kissé történelemóra-ízű, iskolásnak ható részletek váltakoztak izgalmas, megrendülést okozó monológokkal. Utóbbira jó példát mutattak *Deák* 1861-es szavai: „Túrní fog a nemzet, ha túrní kell, hogy megmentse az utókornak azt az alkotmányos szabadságot, melyet őseitől örökölt.” Vagy — 1867 után, a Kossuth és *Deák* között létrejött végleges szakadást követően — a is volt akkor baj, ha itt-ott volt kormányzó híres Kasz-szandra-levelenek mondatai: „Ne vezesd hazánkat oly alkotmányra, melyek még a reményről is megfosztják...”

Tudom, hogy a Kasszandrák szerepe hálátlan szerep. De te fontold meg, hogy Kasszandrának igaza volt.”

Csodálatos ízű, nagyszerű szavak. A lojális, naiv módon az uralkodóházzal végig megegyezést kereső *Batthyány Lajos* ekkor már 18 éve sirjában porladt, hogy — a kiegyezés hatására — 1871-ben már mauzóleumába helyeztessék. *Deák* csak 21 évvel halála után, 1897-ben követte ide. S bár „a haza bölcsé”, (talán helyesebb volna az újabb, *Fekete Sándor*-féle meghatározás: a nemzet prókátora) sirba vitte Kossuth-tal szembeni sértődöttségét, a műsort rendező *Cseres Miklós* dr. nagyszerű „húzása” volt, hogy miután ismerette: Kossuth *Deák* sirjára cipruslombokat küldött, hozzátette a szabadságharc vezetőjének csöndes, szomorú szavait is: „...kérem; helyezték el őket *Deák Ferenc* sirján... A szél el fogja fújni, a járókelők eltapossák.” Közen pedig (talán az egy-órás műsor legszebb pillanata volt) hallhattuk a Földén-nyel-kórust: „...megkérdni, lehet-e még remélni... nagy adója van a magyar hazának.”

Az utolsó dátum: 1894, Kossuth Lajos halála. „Be-teljesedett” — idézték a korabeli tudósítást. Talán nem is volt akkor baj, ha itt-ott volt kormányzó híres Kasz-szandra-levelenek mondatai: „Ne vezesd hazánkat oly alkotmányra, melyek még a reményről is megfosztják...”

N. I.

Domonkos László